4.2. Принципи адміністративної процедури

Поняття та значення принципів адміністративної процедури

Принципи адміністративної процедури становлять систему основоположних засад, на яких ґрунтується діяльність адміністративних органів під час розгляду індивідуальних справ та прийняття адміністративних актів. Вони визначають зміст і спрямованість процедурної діяльності публічної адміністрації, встановлюють стандарти належного адміністративного провадження та забезпечують баланс між публічними інтересами і правами приватних осіб.

Нормативну основу принципів адміністративної процедури становлять положення Конституції України, насамперед статті 3, 8, 19 і 55, які закріплюють пріоритет прав і свобод людини, принцип верховенства права, обов'язок органів публічної влади діяти лише на підставі та в межах повноважень, а також гарантії судового захисту. Безпосереднє нормативне закріплення системи принципів адміністративної процедури міститься у Законі України «Про адміністративну процедуру», який визначає їх як обов'язкові засади діяльності адміністративних органів.

Принципи адміністративної процедури виконують кілька взаємопов'язаних функцій.

1) вони виступають **нормативним орієнтиром для діяльності адміністративного органу**. Під час вирішення індивідуальної справи орган зобов'язаний не лише формально застосовувати норми матеріального права, а й діяти відповідно до встановлених процедурних стандартів, що забезпечують законність, обґрунтованість і справедливість рішення.

2) принципи виконують функцію **гарантій захисту прав і законних інтересів особи** у відносинах із публічною адміністрацією. Вони забезпечують можливість участі особи у процедурі, доступ до інформації, рівне та неупереджене ставлення, пропорційність втручання у права, а також прийняття рішень у розумні строки.

3) принципи адміністративної процедури є **критеріями правомірності адміністративного акта**. Порушення принципів (наприклад, непропорційність, необґрунтованість, упередженість або порушення права бути вислуханим) може свідчити про протиправність рішення та бути підставою для його скасування в адміністративному або судовому порядку.

4) принципи виконують **інтерпретаційну функцію**. У разі наявності прогалин у законодавстві, неоднозначності правового регулювання або необхідності реалізації дискреційних повноважень адміністративний орган повинен керуватися загальними принципами адміністративної процедури, забезпечуючи дотримання стандартів належного адміністрування.

Закріплення системи принципів адміністративної процедури відображає впровадження в українське законодавство європейських стандартів належного врядування (*good administration*), відповідно до яких діяльність публічної адміністрації повинна бути відкритою, передбачуваною, ефективною та орієнтованою на повагу до прав людини.

Таким чином, принципи адміністративної процедури є фундаментальними правовими орієнтирами діяльності адміністративних органів, що забезпечують законність, обґрунтованість і справедливість індивідуальних рішень, підвищують якість публічного адміністрування та гарантують ефективний захист прав і законних інтересів осіб у відносинах із публічною владою.

Загальна характеристика системи принципів адміністративної процедури

Принципи адміністративної процедури утворюють цілісну та взаємопов'язану систему засад, що визначають порядок діяльності адміністративних органів під час розгляду індивідуальних справ і прийняття адміністративних актів. Вони закріплені у Законі України «Про адміністративну процедуру» та є обов'язковими для застосування на всіх стадіях адміністративного провадження незалежно від характеру справи, суб'єкта її розгляду або форми прийнятого рішення.

Системний характер принципів означає, що вони не застосовуються ізольовано, а діють у взаємозв'язку та взаємодоповнюють один одного. Реалізація одного принципу передбачає дотримання інших, а їх сукупність формує стандарти належного адміністративного провадження. Наприклад, законність діяльності адміністративного органу нерозривно пов'язана з обґрунтованістю рішення, його пропорційністю, неупередженістю та дотриманням права особи на участь у процедурі.

Встановлені законом принципи поширюються **на всі етапи адміністративної процедури**, зокрема:

- відкриття адміністративного провадження;
- збирання та оцінку інформації і доказів;
- взаємодію адміністративного органу з учасниками процедури;
- прийняття адміністративного акта;
- доведення рішення до відома особи.

Порушення принципів адміністративної процедури на будь-якій із цих стадій може вплинути на правомірність кінцевого рішення та стати підставою для його перегляду або скасування.

Система принципів адміністративної процедури відображає поєднання загально-правових засад і спеціальних стандартів діяльності публічної адміністрації. Умовно їх можна об'єднати у кілька груп.

До **загально-правових принципів** належать верховенство права, законність, рівність перед законом і недискримінація, пропорційність. Вони визначають загальні межі діяльності адміністративних органів та забезпечують відповідність управлінських рішень конституційним стандартам.

До **принципів належного адміністрування** належать обґрунтованість, добросовісність і розсудливість, неупередженість, відкритість і прозорість, ефективність, своєчасність і дотримання розумного строку. Ці принципи спрямовані на забезпечення якості адміністративної діяльності, її передбачуваності та орієнтованості на інтереси особи.

До **процедурних принципів** належать офіційність та гарантування права особи на участь у адміністративній процедурі. Вони визначають активну роль адміністративного органу у з'ясуванні обставин справи та забезпечують процесуальні гарантії для учасників провадження.

Особливістю системи принципів адміністративної процедури є їх універсальний характер. Вони застосовуються незалежно від того, чи здійснює адміністративний орган дискреційні повноваження, чи приймає рішення у чітко визначених законом межах. У випадках реалізації дискреції значення принципів особливо зростає, оскільки саме вони обмежують адміністративний розсуд і запобігають свавільним рішенням.

Принципи адміністративної процедури також виконують функцію стандартів судового контролю. Під час розгляду адміністративних справ суд перевіряє не лише

формальну законність рішення, а й дотримання принципів пропорційності, обґрунтованості, неупередженості, своєчасності та інших засад, визначених законом.

Таким чином, система принципів адміністративної процедури формує комплекс правових вимог до діяльності публічної адміністрації, забезпечує її підконтрольність і передбачуваність, сприяє підвищенню якості управлінських рішень та гарантує ефективний захист прав і законних інтересів осіб у відносинах із суб'єктами владних повноважень.

Детальна характеристика принципів адміністративної процедури

1. Принцип верховенства права

Нормативне закріплення. Принцип верховенства права закріплений у статті 8 Конституції України та статті 5 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«В Україні визнається і діє принцип верховенства права.» (частина перша статті 8 Конституції України)

«Адміністративний орган під час здійснення адміністративної процедури керується принципом верховенства права.» (стаття 5 Закону України «Про адміністративну процедуру»)

Зміст принципу. Верховенство права означає, що діяльність публічної адміністрації має бути спрямована насамперед на забезпечення прав і свобод людини як найвищої соціальної цінності. Цей принцип виходить за межі формального дотримання закону і передбачає його застосування з урахуванням цілей правового регулювання, загальних правових цінностей, справедливості, розумності та добросовісності. Важливими складовими принципу є правова визначеність, передбачуваність діяльності адміністративних органів, стабільність правового становища особи та недопустимість довільного (свавільного) прийняття рішень.

Значення для органів публічної адміністрації. Адміністративний орган зобов'язаний тлумачити та застосовувати норми права таким чином, щоб забезпечити справедливий баланс між публічними інтересами і правами особи. Реалізація дискреційних повноважень повинна здійснюватися не формально, а з урахуванням конкретних обставин справи, принципів пропорційності, правової визначеності та недопущення зловживання владою. Орган повинен діяти послідовно, передбачувано та обґрунтовано, не допускаючи різкої зміни адміністративної практики без належних підстав.

Гарантії для осіб та практичне значення. Принцип верховенства права забезпечує захист особи від свавільних або формально законних, але несправедливих рішень адміністративних органів. Він дає можливість оскаржувати рішення, які порушують правову визначеність, є непропорційними або прийняті без урахування балансу інтересів. У судовій практиці цей принцип використовується як критерій оцінки правомірності адміністративних актів, зокрема у випадках зміни адміністративної практики, втручання у вже набуті права або прийняття рішень, що не відповідають вимогам справедливості та розумності.

2. Принцип законності

Нормативне закріплення. Принцип законності закріплений у частині другій статті 19 Конституції України та статті 6 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що

передбачені Конституцією та законами України.» (частина друга статті 19 Конституції України)

«Адміністративний орган під час здійснення адміністративної процедури діє лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.» (стаття 6 Закону України «Про адміністративну процедуру»)

Зміст принципу. Принцип законності означає, що діяльність адміністративного органу має чітку правову основу і не може здійснюватися довільно або за власним розсудом поза межами встановленої компетенції. Законність охоплює як матеріальний аспект (відповідність змісту рішення нормам права), так і процесуальний (дотримання встановленої процедури прийняття рішення).

Значення для органів публічної адміністрації. Адміністративний орган зобов'язаний перевіряти наявність компетенції для розгляду справи, діяти відповідно до визначеної процедури, застосовувати лише ті заходи впливу, які прямо передбачені законом, та не виходити за межі наданих повноважень навіть за наявності дискреції.

Гарантії для осіб та практичне значення. Принцип законності забезпечує передбачуваність діяльності адміністративних органів і захист особи від перевищення влади. Будь-яке рішення, прийняте без належної компетенції, з порушенням процедури або без правової підстави, може бути визнане протиправним і скасоване в адміністративному чи судовому порядку.

3. Принцип рівності перед законом

Нормативне закріплення. Стаття 24 Конституції України; стаття 7 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.» (Конституція України)

«Адміністративне провадження здійснюється на засадах рівності перед законом…»

Зміст принципу. Рівність перед законом у адміністративній процедурі означає, що **критерії прийняття рішення мають бути юридично релевантними** (пов'язаними з предметом справи), а не ґрунтуватися на ознаках чи обставинах, які не мають значення для вирішення конкретної адміністративної справи. Важливо, що закон формулює рівність **окремо щодо фізичних осіб** і **окремо щодо юридичних осіб** (з урахуванням, зокрема, організаційно-правової форми, форми власності тощо як таких, що не повинні бути підставою різного підходу, якщо інше не випливає з закону).

Значення для органів публічної адміністрації. Для адміністративного органу цей принцип — вимога:

- застосовувати **єдині стандарти оцінки доказів та критерії** до рівних за суттю ситуацій;
- забезпечувати **послідовність практики** (щоб «однакові справи» вирішувалися однаково, якщо немає правових підстав для відмінності);
- **не допускати вибірковості** (селективного «пом'якшення» чи «посилення» підходів).

Гарантії для осіб та практичне значення. Для особи принцип рівності — інструмент:

- оскаржувати рішення як **дискримінаційне/вибіркове**, якщо орган не може пояснити відмінність підходу правовими підставами;
- вимагати **однакового процесуального ставлення** (однакові строки, можливості подати документи, бути вислуханим тощо) — особливо у масових/типових процедурах.

4. Принцип обґрунтованості

Нормативне закріплення. Стаття 8 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Адміністративний орган забезпечує належність та повноту з'ясування обставин справи…»

Зміст принципу. Закон розкладає обґрунтованість на кілька обов'язкових «шарів»:

1. **повне і належне з'ясування обставин** (не поверхове встановлення фактів);
2. **безпосереднє дослідження доказів і матеріалів**;
3. **урахування всіх істотних обставин**;
4. **обов'язок мотивувати адміністративні акти** (із винятками лише тоді, коли це прямо допускає закон);
5. окремо — вимога **пояснювати зміну підходу** в подібних справах (якщо орган «переоцінив» інакше, ніж раніше).

Значення для органів публічної адміністрації. Орган має будувати рішення так, щоб було видно логіку «факт → доказ → правова норма → висновок». Це дисциплінує дискрецію: навіть коли орган має вибір, він мусить показати, **чому саме цей вибір** відповідає фактам і меті норми.

Гарантії для осіб та практичне значення. Для особи обґрунтованість — це:

- зрозумілість причин рішення (можливість реально заперечити);
- база для оскарження: якщо в акті **немає мотивів**, **не досліджені докази**, **ігноровані істотні обставини**, — це типові «вузли» протиправності.

5. Принцип безсторонності (неупередженості) адміністративного органу

Нормативне закріплення. Стаття 9 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Не допускається неправомірна заінтересованість адміністративного органу в результатах розгляду та вирішення справи»

Зміст принципу. Безсторонність означає відсутність:

- **упередженого ставлення** до учасників;
- **інституційної або персональної заінтересованості** в результаті;
- **конфлікту інтересів** у посадових осіб (з прямою вказівкою на застосування механізмів запобігання/врегулювання конфлікту інтересів за законом про запобігання корупції).

Значення для органів публічної адміністрації. Орган має вибудовувати процедуру так, щоб:

- рішення ухвалювалися на підставі матеріалів справи, а не «поза-процедурних» сигналів;
- у разі потенційного конфлікту інтересів діяли **процедури відводу/самовідводу**, внутрішні запобіжники, документування підстав.

Гарантії для осіб та практичне значення. Для особи цей принцип — підстава ставити питання про:

- «упереджений склад» посадових осіб;
- наявність конфлікту інтересів;
- непрозорі комунікації, які могли «зумовити» результат.

6. Принцип добросовісності і розсудливості

Нормативне закріплення. Стаття 10 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Адміністративний орган зобов'язаний діяти добросовісно…»

Зміст принципу. Закон конкретизує, що добросовісність — це орієнтація на **досягнення мети, визначеної законом**, а розсудливість — рішення, що відповідає **здоровому глузду, логіці та загальноприйнятим нормам моралі** за умови дотримання законодавства. Також закон покладає на особу обов'язок **не зловживати своїми правами**.

Значення для органів публічної адміністрації. Орган не має права:

- створювати «процедурні пастки»;
- застосовувати норми з формалізмом, який руйнує мету регулювання;
- використовувати повноваження як інструмент тиску/покарання, якщо мета повноваження інша.

Гарантії для осіб та практичне значення. Для особи принцип проявляється як:

- захист від «формально законних, але очевидно нерозумних» вимог;
- аргумент проти рішень, що суперечать здоровому глузду або є внутрішньо нелогічними.

7. Принцип пропорційності

Нормативне закріплення. Стаття 11 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Адміністративний акт повинен прийматися з дотриманням необхідного балансу…»

Зміст принципу. Закон прямо вимагає:

- балансувати між **несприятливими наслідками** для прав/інтересів особи та **цілями** акта;
- забезпечувати, щоб **негативні наслідки були найменшими**;
- використовувати повноваження **лише з метою**, для якої вони надані (аналог «заборони відхилення від мети повноваження»).

Значення для органів публічної адміністрації. Орган має перевіряти:

- чи є рішення **необхідним**;
- чи існує менш обтяжлива альтернатива;
- чи співмірний результат втручанню;
- чи не «підміняється» мета повноваження.

Гарантії для осіб та практичне значення. Пропорційність — ключовий інструмент проти надмірних санкційних/обмежувальних рішень, а також проти «завищених» вимог у дозвільних, реєстраційних, контрольних процедурах.

8. Принцип відкритості

Нормативне закріплення. Стаття 12 Закону України «Про адміністративну процедуру»; статті 34 та 57 Конституції України.

«Кожен має право… вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію…» (Конституція України)

«Адміністративний орган зобов'язаний… забезпечувати реалізацію права особи на доступ до інформації…» (ЗУ «Про адміністративну процедуру»)

Зміст принципу. Відкритість у Законі — це насамперед **доступ до інформації, пов'язаної з прийняттям і виконанням адміністративного акта стосовно особи**, а також право учасника знати про початок провадження, своє право на участь і право ознайомлюватися з матеріалами справи.

Значення для органів публічної адміністрації. Орган повинен:

- забезпечити комунікацію «вчасно і зрозуміло» (повідомлення про старт провадження, процесуальні права);
- організувати доступ до матеріалів справи так, щоб він був реальним, а не декларативним.

Гарантії для осіб та практичне значення. Відкритість гарантує особі можливість:

- побачити, **на яких даних** орган базує рішення;
- виявити помилки/неповноту матеріалів;
- підготувати аргументи до стадії «бути вислуханою» та/або для оскарження.

9. Принцип своєчасності і розумного строку

Нормативне закріплення. Стаття 13 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Адміністративний орган здійснює адміністративне провадження… протягом розумного строку.»

Зміст принципу. Закон не зводить його до «формального строку», а підкреслює своєчасність як вимогу вирішити справу **до настання обставин, коли акт може втратити актуальність** (тобто строк має сенс у контексті цілі процедури).

Значення для органів публічної адміністрації. Орган має:

- планувати процесуальні дії так, щоб не створювати затримок;
- пріоритезувати дії, без яких справа не може бути вирішена;
- контролювати внутрішні погодження/витребування.

Гарантії для осіб та практичне значення. Дає особі підстави реагувати на затягування як на процесуальне порушення та вимагати ефективних засобів захисту (у т.ч. через механізми оскарження, передбачені Законом).

10. Принцип ефективності

Нормативне закріплення. Стаття 14 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«…з найменшими витратами коштів та інших ресурсів, у простий та ефективний спосіб.»

Зміст принципу. Ефективність у законі означає:

- організацію роботи з **мінімальними витратами ресурсів**;
- вчинення лише **достатніх і необхідних** процедурних дій (антибюрократичний стандарт: не «чим більше паперів», а «скільки треба для належного вирішення»). (Закон України)

Значення для органів публічної адміністрації. Орган має:

- уникати дублювання запитів/документів;
- не створювати «надлишкових» процесуальних етапів без правової потреби;

- стандартизувати типові рішення без втрати якості обґрунтування.

Гарантії для осіб та практичне значення. Принцип ефективності — аргумент проти процедур, які фактично перетворюються на бар'єр доступу до права/послуги.

11. Принцип презумпції правомірності дій та вимог особи

Нормативне закріплення. Стаття 15 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Дії та вимоги особи є правомірними, доки інше не буде доведено…»

Зміст принципу. Закон встановлює «процедурну презумпцію»: вихідною є правомірність позиції/вимоги особи, доки під час розгляду справи не доведено інше. Окремо підкреслено, що **сумніви через неоднозначне тлумачення норми** мають тлумачитися **на користь правомірності** дій/вимог особи.

Значення для органів публічної адміністрації. Це змінює «стартову позицію» органу: він не повинен сприймати заявника як такого, хто апріорі «порушує», а має:

- доводити сумніви фактами/доказами;
- при неоднозначності норм — обирати тлумачення, що не погіршує становище особи без чіткої правової основи.

Гарантії для осіб та практичне значення. Принцип особливо важливий у:

- дозвільних/реєстраційних процедурах;
- контрольних провадженнях (де є ризик «презумпції винуватості» заявника);
- спорах про тлумачення норм.

12. Принцип офіційності

Нормативне закріплення. Стаття 16 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Адміністративний орган зобов'язаний встановлювати обставини… і… збирати… докази з власної ініціативи…»

Зміст принципу. Офіційність означає активну роль адміністративного органу у встановленні істини у справі: він сам витребовує документи/відомості, отримує погодження і висновки, необхідні для рішення, у т.ч. **без залучення особи**, якщо це можливо. Важливі «заборонні» елементи: орган не може змушувати особу самостійно отримувати докази, якщо такий обов'язок не визначено законом, і не може вимагати від особи те, що вже є у володінні органів/установ публічного сектору.

Значення для органів публічної адміністрації. Орган має налаштовувати обмін даними між органами так, щоб не перекладати адміністративні витрати на заявника.

Гарантії для осіб та практичне значення. Це принцип «не ганяти особу по колу» і «не вимагати те, що держава вже знає». Він напряму зменшує адміністративний тягар і корупційні ризики.

13. Принцип гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні

Нормативне закріплення. Стаття 17 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Особа має право бути заслуханою… до прийняття адміністративного акта, який може негативно вплинути…»

Зміст принципу. Закон конкретизує право участі як:

- право бути заслуханою (пояснення/заперечення до «негативного» акта);

- обов’язок органу інформувати й консультувати учасників про права/обов’язки;
- право витребовувати та/або надавати документи й інші докази в установленому порядку.

Значення для органів публічної адміністрації. Орган не має права «прийняти негативне рішення зненацька», минаючи стадію реальної участі особи. Потрібні процесуальні дії, які забезпечують дієвість права бути вислуханою.

Гарантії для осіб та практичне значення. Це одна з найпрактичніших гарантій: якщо особу не залучили до провадження і не дали висловитися перед негативним актом, у неї виникає сильна підстава для оскарження через порушення процедури.

14. Принцип гарантування ефективних засобів правового захисту

Нормативне закріплення. Стаття 55 Конституції України; стаття 18 Закону України «Про адміністративну процедуру».

«Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності…» (Конституція України)

«Особа має право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності… …та/або в судовому порядку.»

Зміст принципу. Принцип об’єднує:

- **адміністративне оскарження** (у порядку, визначеному Законом);
- **судовий захист** як конституційну гарантію;
- можливість комбінування/вибору залежно від ситуації (з урахуванням того, що Конституція гарантує судовий захист).

Значення для органів публічної адміністрації. Орган повинен:

- забезпечити коректну «процедурну навігацію» для особи (як і куди оскаржувати);
- діяти так, щоб адміністративне оскарження було реальним способом виправлення помилок, а не формальністю.

Гарантії для осіб та практичне значення. Це «страхувальний механізм» усієї процедури: будь-яке порушення принципів (обґрунтованості, безсторонності, участі тощо) має отримати процесуальний вихід у вигляді ефективного оскарження.

Значення принципів адміністративної процедури та їх системна взаємодія

Принципи адміністративної процедури утворюють не лише перелік окремих правових вимог до діяльності адміністративного органу, а й цілісну систему взаємопов’язаних стандартів належного публічного адміністрування. Їх значення полягає в тому, що вони визначають якість адміністративної діяльності, забезпечують передбачуваність і підконтрольність публічної влади, а також формують процесуальні гарантії захисту прав і законних інтересів особи.

Насамперед принципи виконують функцію **нормативних орієнтирів для діяльності органів публічної адміністрації**. Вони визначають не лише межі повноважень адміністративного органу, а й стандарти здійснення цих повноважень. Навіть у випадках, коли закон надає органу дискреційні повноваження, рішення повинно відповідати вимогам пропорційності, обґрунтованості, добросовісності, безсторонності та іншим принципам. Таким чином, принципи обмежують адміністративний розсуд і запобігають свавільному використанню владних повноважень.

Водночас принципи забезпечують **комплекс процесуальних гарантій для особи**. Зокрема:

- принцип офіційності зобов'язує адміністративний орган самостійно встановлювати обставини справи та не перекладати надмірний доказовий тягар на заявника;
- принцип відкритості забезпечує доступ до інформації про перебіг провадження та матеріали справи;
- принцип гарантування права на участь у адміністративному провадженні забезпечує можливість особи подавати пояснення, докази та заперечення до прийняття рішення;
- принцип презумпції правомірності дій і вимог особи спрямований на формування довірчої моделі взаємодії між особою і державою.

Сукупна дія цих принципів формує стандарт **належної адміністративної процедури**, за якого рішення приймається лише після повного з'ясування обставин, із залученням особи та з урахуванням усіх істотних факторів.

Окрему групу становлять принципи, що визначають **якість та зміст адміністративного рішення**. Поєднання принципів обґрунтованості, пропорційності, добросовісності і розсудливості означає, що адміністративний акт повинен:

- ґрунтуватися на встановлених фактах;
- відповідати меті повноваження;
- не створювати надмірного втручання у права особи;
- бути логічним, справедливим і передбачуваним.

Саме взаємодія цих принципів формує матеріальний стандарт правомірності адміністративного акта.

Крім того, принципи адміністративної процедури мають важливе значення як **критерії судового контролю**. Під час розгляду адміністративних справ суди оцінюють не лише формальну відповідність рішення закону, а й те, чи було дотримано принципів пропорційності, обґрунтованості, безсторонності, своєчасності, права особи на участь у процедурі та інших засад, встановлених законом. Порушення будь-якого з цих принципів може свідчити про протиправність адміністративного акта навіть за формальної наявності повноваження.

Особливе значення принципи мають у випадках реалізації дискреційних повноважень. За відсутності єдиного можливого рішення саме принципи визначають межі допустимого адміністративного розсуду та забезпечують баланс між публічним інтересом і правами особи.

Таким чином, принципи адміністративної процедури виконують системоутворюючу роль у механізмі публічного адміністрування. Вони забезпечують законність, обґрунтованість і справедливість адміністративних рішень, підвищують довіру до публічної влади, сприяють формуванню стандартів належного адміністрування та гарантують ефективний захист прав і законних інтересів осіб у відносинах із суб'єктами владних повноважень.

Принципи адміністративної процедури визначають загальну модель поведінки адміністративного органу під час вирішення індивідуальних справ та забезпечують орієнтацію публічного управління на права та законні інтереси особи. Вони встановлюють не лише юридичні межі здійснення владних повноважень, а й стандарти належної організації адміністративного провадження, які мають застосовуватися на всіх його стадіях.

Практична роль принципів полягає у тому, що вони слугують універсальними критеріями оцінки діяльності публічної адміністрації у випадках прогалин у правовому регулюванні, неоднозначного тлумачення норм або реалізації дискреційних повноважень. Саме через призму цих засад оцінюється відповідність адміністративного рішення цілям закону, його справедливість, розумність і допустимість втручання у сферу прав особи.

Отже, принципи адміністративної процедури забезпечують єдність адміністративної практики, підвищують якість управлінських рішень та виступають орієнтиром як для адміністративних органів, так і для суб'єктів контролю та захисту прав у сфері публічно-правових відносин.